

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 823/13</i>

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **4 grudnia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Barbara Gonera
	Protokolant	sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **4 grudnia 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **28 maja 2013 r.** sygn. akt **IV U 315/13**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 823/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 4 grudnia 2013r.

Decyzją z dnia 10 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dokonał z urzędu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni M. P. ustalając jego

wysokość na kwotę 111.198,45 zł (co stanowiło o zmniejszeniu tej wartości w odniesieniu do poprzednio ustalonej decyzją ZUS z dnia 27 marca 2009 r. o kwotę 1.331,33 zł,

z uwagi na wyłączenie z okresów składkowych, okresu zatrudnienia wnioskodawczyni na podstawie umowy agencyjnej w wymiarze krótszym niż 6 miesięcy od 20 czerwca 1973 r. do 29 września 1973 r.). W podstawie prawnej decyzji powołane zostały ogólnie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Wnioskodawczyni M. P. odwołała się od decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.

W lapidarnym co do swej treści odwołaniu z dnia 21 lutego 2013 r. wnioskodawczyni wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji, poprzez zobowiązanie organu rentowego do ustalenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu zatrudnienia na podstawie umowy agencyjnej zarzuciła, że brak było faktyczno - prawnych podstaw do dokonania przez ZUS z urzędu ponownej oceny sprawy, wskazując przy tym na -mający potwierdzać tą tezę - wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego

2012 r. w sprawie K 5/11 (opublikowany w Dz. U. z dnia 8 marca 2012 r.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 12 marca 2013 r. ,pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. wnosił o oddalenie żądania wnioskodawczyni, podkreślając, że jego działania umocowane były w treści art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), nie zaś w art. 114 ust. 1a którego oceną zajął się Trybunał Konstytucyjnym w przywoływanym przez odwołującą wyroku i który na mocy tego orzeczenia derogowany został z porządku prawnego z dniem publikacji wyroku Trybunału w Dzienniku Ustaw. Jednocześnie pozwany organ rentowy naprowadzał, że w świetle art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23 poz. 165 ze zm.) -mającego zastosowanie do zawartej przez wnioskodawczynię z (...) Oddziału w R. umowy agencyjnej poprzez § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 15 czerwca 1973 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki (...) Spółdzielni (...) (...) (Dz. U. Nr 27 poz. 156)- tylko wykonywanie takiej pracy w wymiarze wynoszącym co najmniej 6 miesięcy uprawnia do uznania go za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 13 lit a ustawy emerytalno – rentowej, gdy tymczasem zatrudnienie wnioskodawczyni na podstawie umowy agencyjnej trwało niewiele ponad 3 miesiące.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania M. P., wyrokiem z dnia 28 maja 2013 r. (sygn. akt IV U 315/13) zmienił zaskarżoną decyzję ZUS nakazując organowi rentowemu ustalenie wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni przy uwzględnieniu okresu jej zatrudnienia na podstawie umowy agencyjnej w (...) Oddział w R. od 20 czerwca 1973 r. do 29 września 1973 r. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że M. P. złożyła w pozwanym organie rentowym w dniu 19 sierpnia 2005r. wniosek o ustalenie wartości kapitału początkowego. Do wniosku dołączone m.in. zostało świadectwo pracy z dnia 26 lutego 1993 r. potwierdzające zatrudnienie wnioskodawczyni w(...)Oddział

w R. w okresie od 20 czerwca 1973 r. do 29 września 1973r. na podstawie umowy agencyjnej w pełnym wymiarze czasu pracy ,na stanowisku sprzedawcy

z wynagrodzeniem prowizyjnym, jak również zaświadczenie z dnia 8 listopada

2004 r. (...) S.A. w W. Oddział w R. potwierdzające powyższą treść świadectwa pracy, przy dodatkowej informacji, iż wnioskodawczyni w w/w okresie zatrudnienia nie korzystała z urlopu wychowawczego czy bezpłatnego. W dniu

3 kwietnia 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. po raz pierwszy wydał decyzję w sprawie ustalenia wartości kapitału początkowego M. P., w której – przy wskazaniu na jego wartość wynoszącą 112.197,47 zł – uwzględnił w wymiarze okresów składkowych wyżej wskazany okres zatrudnienia na podstawie umowy agencyjnej ,wyłączając jedynie z tych okresów, okres zatrudnienia wnioskodawczyni od 20 kwietnia 1971 r. do 31 maja 1971 r. z uwagi na zawarte

w świadectwie pracy nieprawidłowe imię (zamiast M. – S.). Po wyjaśnieniu jednak powyższej kwestii i złożeniu przez odwołującą w dniu 3 marca 2009 r. wniosku o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego, organ rentowy decyzją z dnia 27 marca 2009 r. ustalił wartość kapitału ma kwotę 112.529,78 zł uwzględniając w okresach składkowych w/w okres zatrudnienia od 20 kwietnia 1971 r. do 31 maja 1971 r. Wydanie z urzędu kolejnej – zaskarżonej w niniejszym postępowaniu – decyzji w sprawie ustalenia wartości kapitału początkowego M. P.

z dnia 10 stycznia 2013 r. nie zostało poprzedzone ujawnieniem żadnych nowych dowodów czy okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji pierwszorzazowej, zaś dokonane tą decyzją obniżenie wartości kapitału z wyłączeniem z okresów składkowych zatrudnienia odwołującej wykonywanego na podstawie umowy agencyjnej, nastąpiło wyłącznie w drodze ponownej oceny treści -dokumentujących ten okres zatrudnienia - świadectwa pracy z dnia 26 lutego 1993 r. i zaświadczenia z dnia

8 listopada 2004r. W świetle powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy w Rzeszowie dokonując oceny prawnej sprawy podzielił w zupełności stanowisko wnioskodawczynie co do braku podstaw faktyczno – prawnych do dokonanej przez ZUS z urzędu weryfikacji wartości kapitału początkowego. Wskazując bowiem na treść art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), przy przywołaniu nadto uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. III UZ 5/03 OSNP 2003/18/442, Sąd I instancji podkreślił, że weryfikacji tej nie może stanowić wyłącznie odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku nie połączona z ujawnieniem jakiegokolwiek „nowości” w rozumieniu tego przepisu, a tak też postąpił pozwany ZUS wydając zaskarżoną decyzję. Sąd Okręgowy w Rzeszowie zauważał przy tym, iż działania organu rentowego miałyby swoje umocowanie wyłącznie

w art. 114 ust. 1a ustawy emerytalno – rentowej, nie mniej jednak przepis ten

z dniem 8 marca 2012 r. derogowany został z porządku prawnego przez –przywołany przez wnioskodawczynię- wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2013 r. sygn. akt K 5/11. Niezależnie od tego – jak to ujął Sąd I instancji – jedynie marginalnie, wyrażony został pogląd, że wbrew stanowisku ZUS sporny okres zatrudnienia wnioskodawczynie bez względu na czas trwania umowy agencyjnej jest okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 13 lit a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U.

z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), a powyższe wynikać miało wprost z brzmienia

§ 3 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 15 czerwca 1973 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki (...) Spółdzielni (...) (...) (Dz. U. Nr 27 poz. 156), który w tej sytuacji uchylać miał przewidziany w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23 poz. 165 ze zm.) warunek wykonywania pracy przez okres co najmniej 6 miesięcy dla powstania obowiązku ubezpieczenia. W podstawie prawnej wyroku, oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego, powołany został art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 28 maja 2013 r. zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. W apelacji z dnia

26 czerwca 2013 r. (v. k. 28-30) pozwany organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego przez ; -z jednej strony - bezzasadną odmowę zastosowania art. 114 ust. 1 w związku z art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), co doprowadziło do nieuprawnionego stwierdzenia o braku podstaw do dokonania z urzędu weryfikacji wartości kapitału początkowego wnioskodawczynie, - z drugiej zaś -błędną wykładnię § 3 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 15 czerwca 1973 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy

i książki (...) Spółdzielni (...) (...) (Dz. U. Nr 27 poz. 156), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 13 lit a ustawy emerytalno – rentowej, przez uznanie za składkowy okres wykonywania przez M. P. pracy

na podstawie umowy agencyjnej trwającej krócej niż 6 miesięcy, wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawczynie.

W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności podnosił – przywołując w tym względzie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012r. II UK 264/11 LEX nr 1227968 – ,że zasada trwałości prawomocnych decyzji ustalających prawo do emerytur lub rent (deklaratoryjnych) nie obejmuje przypadków,

w których okazało się, że prawo do świadczenia w ogóle nie istniało, co w odniesieniu do okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy – zdaniem apelującego – uzasadniać miało wydanie zaskarżonej decyzji weryfikującej wartość kapitału początkowego wnioskodawczyni w oparciu o art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej tu w związku z art. 175 ust. 4 tejże ustawy. Odnosząc się z kolei do wyrażonego przez Sąd I instancji poglądu o składkowym charakterze zatrudnienia odwołującej

w oparciu o umowę agencyjną bez względu na czasokres trwania tej umowy, jako stanowiącej o obowiązku ubezpieczenia już od dnia jej zawarcia, skarżący zauważał, iż przywołany przez Sąd Okręgowy na uzasadnienie tego stanowiska § 3 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 15 czerwca 1973 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki (...) Spółdzielni (...) (...) (Dz. U. Nr 27 poz. 156), nie uchylał przewidzianego

w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23 poz. 165 ze zm.), wymogu wykonywania tak określonej pracy przez okres co najmniej 6 miesięcy, co wynikać miało z brzmienia § 1 ust. 1 w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1973 r., a co już wprost potwierdzone zostało w art. 1 ust. 3 późniejszej ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U. Nr 45 poz. 232 ze zm.).

Wnioskodawczyni M. P. wniosła o oddalenie apelacji ZUS (e-protokół 00:08:44 - oświadczenie w/w złożone na rozprawie apelacyjnej).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. zważył co następuje;

Wniesiony przez pozwanego organ rentowy środek odwoławczy nie może wywrzeć pożądanego skutku.

W świetle bowiem niekwestionowanego przez ZUS przebiegu postępowania w sprawie ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni M. P., w tym okoliczności w jakich doszło do wydania z urzędu zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji weryfikującej tę wartość, wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 28 maja 2013r. uznany być musi za trafny i odpowiadający prawu.

Przede wszystkim w zupełności podzielić należy wyrażony przez Sąd I instancji pogląd co do braku przewidzianych w art. 114 ust. 1 tu w związku z art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), przesłanek do wydania zaskarżonej decyzji. Jak słusznie bowiem skonstatował to Sąd Okręgowy w Rzeszowie podstawy tej w żadnym razie nie mogła stanowić wyłącznie odmienna ocena przedłożonych przez wnioskodawczynię wcześniej dowodów (w tym wypadku świadectwa pracy z dnia 26 lutego 1993 r. i zaświadczenia z dnia 8 listopada 2004 r. precyzyjnie określających już w chwili złożenia wniosku o ustalenie wartości kapitału początkowego zarówno czasokres jak i podstawę zatrudnienia odwołującej – umowa agencyjna trwająca krócej niż 6 miesięcy). Taka zaś sytuacja wystąpiła niewątpliwie w okolicznościach przedmiotowej sprawy, skoro pozwany ZUS przed wydaniem zaskarżonej decyzji nie ujawnił żadnych nowych okoliczności, czy nie wszedł w posiadanie nieznanymi mu dotąd dowodów, które mogłyby podważyć dokonaną w pierwszorazowej decyzji ocenę charakteru tego zatrudnienia M. P. jako okresu składkowego. Tak więc niezależnie od tego czy ocena ta była prawidłowo czy też błędna, nie było – tak jak trafnie uznał to Sąd I instancji – podstaw do dokonania z urzędu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego odwołującej.

Oczywiście tutaj. Sądowi znane są rozliczne orzeczenia Sądu Najwyższego

w których za podstawę takiej weryfikacji przyjmuje się już samo istnienie obiektywnej wadliwość uprzedniej decyzji, niezależnie od przyczyn ją wywołujących, w tym więc również w zakresie stosowania prawa przez ZUS – i tu przywołać można m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r. II UK 30/06 OSNP 2007/19-20/289 – nie mniej jednak, w świetle choćby argumentacji jaką posłużył się Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11, poglądy te nie są aktualnie podzielane przez Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę. Podkreślić bowiem należy, że dokonując analizy art. 114 ust. 1 a ustawy emerytalno – rentowej, Trybunał Konstytucyjny słusznie zauważył, że

z uwagi na brak precyzyjnego rozróżnienia przez ustawodawcę w ust. 1 omawianego przepisu między „nowymi dowodami” a „ujawnionymi okolicznościami”, dozwala on na dokonywanie w pewnych wypadkach dowolnej rekwalfikacji okoliczności i dowodów stanowiących podstawę wzruszenia prawomocnych decyzji, co może również przemawiać za uznaniem niekonstytucyjności art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej z uwagi na nieprawidłowość legislacji (art. 2 Konstytucji). Tym samym aktualnie – zdaniem Sądu Apelacyjnego- nie można generalnie uznawać aby wszelkie błędy czy uchybienia organu rentowego mogły być naprawiane w omawianym trybie wznowienia postępowania, a powyższe znajduje swoje potwierdzenie także w ewoluującym właśnie w tym kierunku najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego ,czego dobitnym przykładem mogą być chociażby wyroki tego Sądu z dnia 5 kwietnia 2011r. III UK 93/10 LEX nr 966818 ,czy nie publikowany dotąd z dnia 26 listopada 2012r. III UK 13/12.

Akceptacja z naprowadzonych wyżej względów stanowiska Sądu I instancji co do braku formalno - prawnych podstaw do wydania zaskarżonej decyzji zwalnia tut. Sąd z obowiązku oceny prawidłowości wyrażonego marginalnie przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie poglądu o uznaniu zatrudnienia wnioskodawczyni wykonywanego

w oparciu o umowę agencyjną trwającą krócej niż 6 miesięcy za okres składkowy

w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 13 lit a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.). Odnotować jedynie w tym miejscu przyjdzie ,że tożsame stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 30 maja 2006 r. III AUa 157/05 Biul. SAKa 2007/1/34, nie mniej jednak podkreślenia wymaga , że zarówno organ rentowy jak i Sąd I instancji nie zwrócili uwagi, iż umowa agencyjna M. P. została zawarta w dniu 20 czerwca 1973 r. ,a w tej dacie nie obowiązywało jeszcze rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1973 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego osób prowadzących na podstawie umowy agencyjnej działalność na rzecz przedsiębiorstw upowszechniania prasy i książki (...) Spółdzielni (...) (...) (Dz. U. Nr 27 poz. 156).

Tak czy inaczej powyższe pozostaje bez wpływu na końcowy wynik sprawy , zaś wyrażony na wstępie pogląd o bezprawności działań weryfikujących ZUS, ostatecznie uzasadnia oddalenie apelacji organu rentowego , o czym orzeczono jak

w sentencji ,na podstawie art. 385 kpc .

(...)

(...)

(...)